

Kongressbeslutet i Kalmar

bP 505/41

National Library
of Sweden

KONGRESSBESLUTET I KALMAR

En pressrevy

1. Förspelet

I tidskriften JOURNALISTEN kan man under våren skimra vissa tecken på det som skulle hända vid journalistförbundets kongress i Kalmar i juni. På sid 22 i nr 3 1971 meddelas:

"Förbundets representation i Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar (utses av regeringen på rekommendation av SJF och PK) vill två motionärer dra in. Den ena motionären är Anders Fröberg, Stockholm, och den andre Gunnar Isacson, Kalix."

Ytterligare information om motionens behandling i stockholmsföreningen lämnas i JOURNALISTENS aprilnummer. På sid 18 heter det: "Livliga diskussioner uppstod inom föreningsstyrelsen under februarimötet. Anledningen var en kongressmotion som krävde stopp för SJF:s medverkan i Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar. Fred Bremberg föreslog att motionen skulle tillstyrkas, medan de övriga styrelseledamöterna röstade för att kongressen skulle utreda frågan fram till nästa kongress. Fred Bremberg ansåg att beslutet i denna viktiga fråga inte borde skjutas så långt fram i tiden. Han påpekade att de skrifter motionären hade refererat till fanns på sekretariatet, och anmodade styrelsen att sätta sig in i frågan genom att läsa utdrag ur dessa skrifter. Denna anmodan avslogs och styrelsen röstade för streck i debatten.

Motsättningarna inom styrelsen i denna fråga togs upp på det följande föreningsmötet, där styrelsens agerande livligt diskuterades."

På sid 19 följer ett kort referat av föreningsmötet som hölls den 3 mars. Om motionen heter det: "En medlem hade begärt rapport om styrelsens yttrande över en motion till kongressen som gällde Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar. Efter en uppslitande diskussion om styrelsens arbetsformer med utvecklingar i ämnena organisationsdemokrati och mötesteknik, fattade man beslut om att i brev kräva att förbundsstyrelsen utreder de fortsatta förutsättningarna för förbundets aktiva deltagande i Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, så att man redan på årets kongress ska kunna fatta beslut i frågan."

KONGRESSSTYRELSEN I KALMAR

En presentation

1. Förord

I tidningen JOURNALISTEN kan man under våren se en
tecken på det som skulle hända vid journalistförbundet
kongress i Kalmar i juni. På sid 28 i nr 3 1971 meddelas
"Förbundets representation i beredningsnämnden för psy-
kologiskt försvar (utsett av regeringen på rekommendation
av SLP och BK) vill två motionärer dra in. Den ene motion-
ären är Anders Fröberg, Stockholm, och den andre Gunnar
Larsson, Kalix."

Ytterligare information om motionens behandling i stock-
holmsförbundet lämnas i JOURNALISTENS aprilnummer. På sid
18 heter det: "I vissa diskussioner uppgjod inom förbunds-
styrelsen under förbundsstyrelsen, åsikterna var en kongress-
motion som krävde stopp för SLP:s medverkan i berednings-
nämnden för psykologiskt försvar. Fred Bengtson förklarade
att motionen skulle tillstyrkas, medan de övriga styrelse-
ledamöterna röstade för att kongressen skulle utreda frågan
fram till nästa kongress. Fred Bengtson ansåg att beslutet
i denna viktiga fråga inte borde skjutas så långt fram i
tiden. Man påpekade att de skriftliga motionerna hade röst-
rätt till röst på sekretariatet, och anmodade styrelsen
att sätta sig in i frågan genom att låsa utdrag av dessa
skriftver. Denna anmodan avsåg och styrelsen röstade för
utdrag i debatten."

Motionerna inom styrelsen i denna fråga togs upp på
det följande förbundsstyrelsen, där styrelsens agerande liv-
ligt diskuteras."

På sid 19 följer ett kort utdrag av förbundsstyrelsen som
nålls den 3 mars. Om motionen heter det: "En medlem hade
begärt rapport om styrelsens yttrande över en motion till
kongressen som gällde beredningsnämnden för psykologiskt
försvar. Efter en uttalande diskussion om styrelsens
arbetsformer med utvärdering i samma organisations-
krati och arbetsmetodik, fattade man beslut om att i övrigt
kräva att förbundsstyrelsen utreda de förtädda förslagen
sättningar för förbundets skriftliga deltagande i berednings-
nämnden för psykologiskt försvar, så att man redan på östra
kongress ska kunna fatta beslut i frågan."

I JOURNALISTENS majnummer kan man läsa på sid 14 att förbundsstyrelsen meddelat stockholmsföreningen att den inte gör någon utredning om beredskapsnämnden till kongressen. Detta svar tillfredsställer icke den avgångna styrelsen:

"Förbundsstyrelsens svar kan innebära, att en utredning tillsätts, som lämnar beslutsunderlag först till nästa kongress. Stockholmsföreningens nyss avgångna styrelse har därför beslutat att utse en arbetsgrupp med uppgift att lämna underlag för en diskussion i frågan vid de planerade överläggningarna med kongressombuden. Arbetsgruppen består av Fred Bremberg, Mert Kubu och Bertil Hammarstedt."

2. Kongressbeslutet

Inför öppnandet av journalistförbundets kongress i Kalmar den 17 juni i år framför Barometern 16.6 bl a följande

fundering: " Det är möjligt att inte heller Svenska Journalistförbundets avdelningar på alla håll är förskonade från den nya tidens extremister, ytterlighetsjuntorna som reser sina revolutionära barrikader var de kommer åt. Men det betyder mindre. Även särlingar lär sig. Det är viktigt för det framtida informationssamhället och demokratin att den gedigna yrkeskunskapen och den beprövade erfarenheten även i fortsättningen kommer till tals i Svenska Journalistförbundet."

Den 17 juni fattade kongressen ett beslut, om vilket Barometern den 18 juni rapporterar följande: "Förbundsstyrelsen led ett mycket knappt nederlag vid en votering om motionerna med krav att förbundet inte i fortsättningen skall till Kungl Maj:t rekommendera ledamöter till Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar. Styrelsen hade föreslagit att motionen skulle avslås men stridbare Fred Bremberg, Stockholm talade inspirerat för motionen och fick så småningom kongressen att med två rösters marginal antaga motionen. Beslutet innebär också att förbundet inte heller på annat sätt, än ovan nämnda rekommendation av ledamöter, skall delta i nämndens arbete. Under den debatt som fördes är det sannolikt att gränsen för gällande sekretessbestämmelser kring dessa frågor tangerades."

Om Fred Brembergs "inspirerande tal" har Lars Erik Olsson i SE 1.7 följande att berätta: "Äntligen har jag fått veta hur det gick till när Svenska Journalistförbundet, på sin kongress i Kalmar, bestämde sig för att inte delta i Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar. Det fanns redan från början många journalister som ogillade att deras organisation deltog i någonting som luktade hysch-hysch och militär censur. Men tungan på vågen blev några enkla repliker av Fred Bremberg på Dagens Nyheter.

I JOURNALISTIKS utövande kan man läsa på att det för-
bundstyrelsen sammankallat Stockholmsföreningen att den inte
gör någon utredning om beredskapsmyndigheten till kongressen.
Dessa sven tillfälligtvis icke den avsågna styrelsen:
"Förbundstyrelsen" svar kan förstås, att en utredning
tillstått, som följande bestämmelser till till nästa
kongress. Stockholmsföreningens nya avsågna styrelse
har därför beslutat att göra en utredning med uppdrag
att lämna utredning för en diskussion i frågan om de plan-
erade överläggningarna med kongressmyndigheten. Årskongressen
består av Fred Bremberg, Bertil Kull och Bertil Hammarstedt."

3. Kongressberättelse

Inlär öppnades av Journalistförbundets kongress i Berlin
den 17 juni i år i franska parlamentet i 8.00 på följande
föreläsning: "Det är viktigt att inte heller Sverige skall
näringslivet avsevärt på alla sätt av förändring
från den nya tiden utvecklas, yrkesförhållningarna som
reser sina revolutionära förändringar var de komma till. Den
det behövs mindre, även utveckling för sig. Det är viktigt
för det svenska näringslivet och dess utveckling
den lediga yrkeskategorier som den betydande utvecklingen
även i förhållningen kommer till tals i svenska Journalist-
förbundet."

Den 17 juni följande eftermiddag ett beslut, om vilket Ber-
nstein den 18 juni rapporterar följande: "Förbundstyrelsen
led ett mycket knapp beslut vid en votering om kongressen
med avseende till förbundet till i förhållningen skall till kongressen
nästa rekommendation förändras till beredskapsmyndigheten för
psykiatrik försvår. Styrelsen hade föreslagit att kongressen
skulle välja en utredning för Bremberg, Stockholms läsa
insektion för kongressen och för en sammanlagd kongress
att med två förändringar utgåga kongressen. Beslutet inne-
bar också att förbundet inte heller på annat sätt, än ovan
nämnda rekommendation av förbundet, skall deltaga i nämnda
arbete. Under den debatt som följde är det sammantaget ett
erbjuda för ändrade rekommendationer kring dessa frågor
sammankallat."

Om Fred Brembergs "inngående tal" har Lars Erik Olsson
i 85.17.10 följande ett berättat: "Änliggare har jag fått vara
den som fick till den svenska Journalistförbundet på sin
kongress i Berlin, bestämda sig för att inte följa i föränd-
erhållanden för psykiatrik försvår. Det följande sedan från
för en månad journalister som omfattar ett stort område
tills deltaga i utredning som inlämnade huvud-tycker och tillika
omvar. Den utredning på vilken blev några andra regler av
Fred Bremberg på kongressen följande."

- Hur många av er känner till någonting som heter operation Jonas? frågade han.

Fyra tveksamma händer räcktes upp.

- Det var märkligt, sa Bremberg. Jag råkar veta att det finns åtminstone sjutton deltagare här i salen som deltog i den.

Då gick det ett sus genom salen. Och sedan röstade kongressen för att träda ur dessa konstiga mörkläggningsverksamheter."

En viss "dagen-efter"-stämning tycks ha rått på kongressen den 18 juni. Dagens Nyheter rapporterar den 19.6 att kongressen "präglades under fredagen av en intensiv korridor-debatt kring torsdagens kongressbeslut..." "Bl a cirkulerade en protestlista - som begärdes bli förd till protokollet - mot att ett så viktigt beslut som detta fattades utan att de ombud som deltog i utskottsarbetet kallades in. Många av ombuden ansåg sig tagna på sängen av beslutet, som före debatten ansågs sakna förutsättningar att gå igenom. Röstmarginalen i omröstningen blev också mycket knapp - 51 mot 45. Det anses osäkert om beslutet hade gått igenom om samtliga ombud varit närvarande."

Norrköpings Tidningar 22.6 lämnar den kompletterande upplysningen "att 28 röstberättigade kongressledamöter inte deltog i beslutet. Anledningen därtill var att frågan avgjordes när dessa var sysselsatta i utskottsarbete." Att döma av denna upplysning tycks det finnas grund för de synpunkter som ett kongressombud enligt Barometern 19.6 framförde. Kongressombudet "tyckte att det var ett allvarligt förbiseende av presidiet att inte före voteringen kalla in alla de ombud som just då satt i utskottsarbete i andra lokaler på stadshotellet. Om alla ombud fått besked om voteringen så hade beslutet blivit ett annat." ansåg han.

Enligt DN 19.6 innefattade beslutet "emellertid också en passus om att representantskapet ska tillsätta en allsidigt sammansatt kommitté, vilken ska utreda frågan om formerna för ett eventuellt framtida samarbete i de frågor som berörs av beslutet."

3. Pressreaktionerna

Beslutet gav upphov till åtskilliga presskommentarer, som genomgående är kritiska. Många understryker att pressen har en betydelsefull roll under krig, att journalisterna därför bör medverka i planläggningen av den krigstida verksamheten och att detta sker genom beredskapsnämnden.

Smålandsposten 22.6 betecknar beslutet som ett "avhopp" och slutar: "Pressen har en självklar omistlig roll i psykförsvaret. Både beredskapsnämnden och journalistförbundet bör agera utifrån den förutsättningen."

Aftonbladet 19.6 skriver: "Det är ett olyckligt beslut. Det finns ingen anledning för journalisterna att inte vara med och påverka en bättre planläggning av massmedias möjligheter att verka i ett eventuellt krigsläge."

Värmlands Folkblad 19.6 kallar beslutet "ett märkligt avhopp". Tidningen poängterar riskerna för en otillräcklig och snedvriden nyhetsförmedling under krig. Den fortsätter: "Av denna anledning har statsmakterna redan i fred skapat ett organ, Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, som har till uppgift att planlägga verksamheten i krig. Den klart angivna målsättningen är att information och opinionsbildning i så stor utsträckning som möjligt skall fungera normalt om det värsta skulle hända. Därav följer att mörklägningsförsök och snedvridning skall motverkas och största möjliga öppenhet iakttas."

Motivet till kongressbeslutet har angetts vara dåliga erfarenheter av övningarna. Flera tidningar betonar att om man inte är nöjd med verksamheten bör man inte hoppa av utan istället försöka ändra på förhållandena. Tidningen

Ljusnan 19.6 framhåller: "Det finns helt visst mycket att anmärka på övningar av detta slag, om detta inte vore fallet, skulle de vara överflödiga. Frågan är emellertid om inte journalistförbundets knappa kongressmajoritet valt en metod som visserligen är inne men som icke förty är den sämsta tänkbara för att visa misshaget, nämligen att hoppa av från jobbet."

AB 19.6 påpekar: "Är man inte nöjd med den nuvarande planeringen och övningsverksamheten - och där finns förvisso konstigheter - bör man gå in för att ändra på det."

Värmlands Folkblad 19.6 frågar: "Vore det då inte bättre att medverka till en förbättring i detta hänseende än att utan vidare ta ett så allvarligt steg som att dra sig tillbaka och på det sättet tillfoga hela organisationen en invalidiserande skada!"

En del tidningar tar upp konsekvensen av kongressbeslutet.

Norrköpings Tidningar 22.6 skriver: "Beslutet är uppseendeväckande såtillvida som Journalistförbundet nu avhänt sig en väsentlig möjlighet att påverka de regler för pressens verksamhet i krig och kristillstånd som beredskapsnämnden drar upp och tackat nej till insyn i arbetet på att utforma dessa."

Norrländska Socialdemokraten 22.6 som betecknar beslutet "i hög grad egendomligt" och "helt obegripligt" drar ut konsekvensen ytterligare: "Om hela journalistkåren skulle efterleva beslutet från förbundets sida finns det ju bara ett alternativ om landet råkar i ofred: Det blir inte journalister utan personal från militären och myndigheterna som skall svara för nyhetsförmedlingen och bedömningen av den möjliga och nödvändiga öppenheten. Kan någon tro att det är den för en öppen information mest betryggande lösningen?"

Samma fråga ställer även Expressen 22.6: "Är det bättre att militären ensam planerar för nyhetsförmedlingen i krig än att journalister är med och bestämmer?"

Beslutet kommer dock icke att få så förödande följder noterar man på flera håll i pressen.

AB 19.6 förklarar sålunda: "Nu bör det suddiga kongressbeslutet inte spela någon större roll i sak. Regeringen har naturligtvis som förut möjligheter att be journalister ingå i beredskapsnämnden."

Det har den också gjort konstaterar Upsala Nya Tidning 2.8 med tillfredsställelse: "Dessbättre kommer effekten av detta avhopp att inskränka sig till den demonstrativa, vad den nu kan vara värd. Regeringen har nämligen, då den nu utsett ledamöter i beredskapsnämnden för treårsperioden 1971-74, förlängt förordnandet för de båda stockholmsjournalister som företrätt SJF. De kommer alltså att sitta kvar i nämnden och även i fortsättningen medverka i det psykologiska försvaret."

Några tidningar tar upp den del av kongressbeslutet som gäller utredningen. I detta sammanhang pekar en del tidningar även på andra aktuella utredningar inom beredskapsnämnden.

Smålandsposten 22.6 skriver: "Man vill emellertid gärna hålla med nämndens ordförande, chefredaktör Olle Svensson, när han uttalar förhoppningen att den aviserade utredningen skall kunna undanröja eventuella missförstånd om beredskapsnämndens syfte."

Tidningen FOLKET 25.6 summerar pressdebatten och konstaterar:

"En rad tidningar med olika partifärg har uttalat sin förvåning över journalistförbundets kongress beslut om förbundets relationer till Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar." Tidningen avslutar: "I det uppkomna läget får

man väl ta fasta på utredningskravet. Det bör göra det möjligt för nämnden och SJF att diskutera nämndens syften. Dessa är ingalunda att strypa det fria ordet utan att i ett krigsläge verka som serviceorgan, vilket skall kunna möjliggöra största möjliga frihet i nyhetsförmedlingen.

SJF-kongressens beslut bör inte hindra att Kungl Maj:t utser de erfarna tidningsmän, som företrätt SJF och PK, i nämnden, så att publicitetsintressena inte får ett försvagat inflytande under utredningsarbetets gång.

Denna representation är så mycket angelägnare som beredskapsnämndens organisation är under utredning. Likaså har en särskild kommitté behandlat bl a pressens beredskapsplanläggning och en arbetsgrupp redovisat nya råd och anvisningar beträffande nyhetstjänsten i krig.

Dessa regler är utformade under starkt hänsynstagande till intresset från psykologisk försvarssynpunkt för att största möjliga öppenhet visas från myndigheterna gentemot medborgarna."

man vill ta fasta på utredningsarbetet. Det för gör det möjligt för nämnden och SLL att diskutera nämndens ålytan. Dessas är ingående att styras det fria ordet utan att i ett krigsläge verka som servitörerna, vilket skall kunna möjliggöra största möjliga frihet i nyhetsförmedlingen.

SLL-kongressens beslut har inte hindrat att Kungl Maj:ts ut- ser de styrans tidningsmän, som förberett SLL och K. i nämnden, så att publiceringsrättens inte får ett för- svagat inflytande under utredningsarbetets gång.

Den här representationen är så mycket angelägsam som bered- skapsnämndens organisation är under utredning. Likaså har en särskild kommitté behandlat så i pressens berednings- planläggning och en arbetsgrupp behandlat nya råd och an- vändningar beträffande nyhetsförmedlingen i krig.

Dessa regler är utformade under ett stort hänsynstagande till intresset från psykologisk försväringspunkt för ett största möjliga öppenhet väsa från myndigheterna gentemot med- borgarna.

K. BIBL.
27 SEP 1971
ST.